

ZPŮSOBY APLIKACE MOBILNÍCH ZAŘÍZENÍ V DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Seznámíte se s:

- otázkami, které je třeba si klást při přípravě výuky s využitím informačních a komunikačních technologií,
- typy aktivit v prezenčním i distančním vzdělávání, které je možné realizovat s pomocí mobilních zařízení.

Budete schopni:

- kvalifikovaně navrhnout a připravit aktivity s využitím informačních a komunikačních technologií pro kurz dalšího vzdělávání.

Získáte:

- praktické tipy pro využití mobilních zařízení v prezenčním i distančním vzdělávání.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 20 minut

+ rozšiřující studium, externí zdroje doporučené z internetu

Úvod

Podle Zdeňka Palána (andromedia.cz) mohou být informační a komunikační technologie (počítače) využity ve vzdělávání dospělých k řadě funkcí:

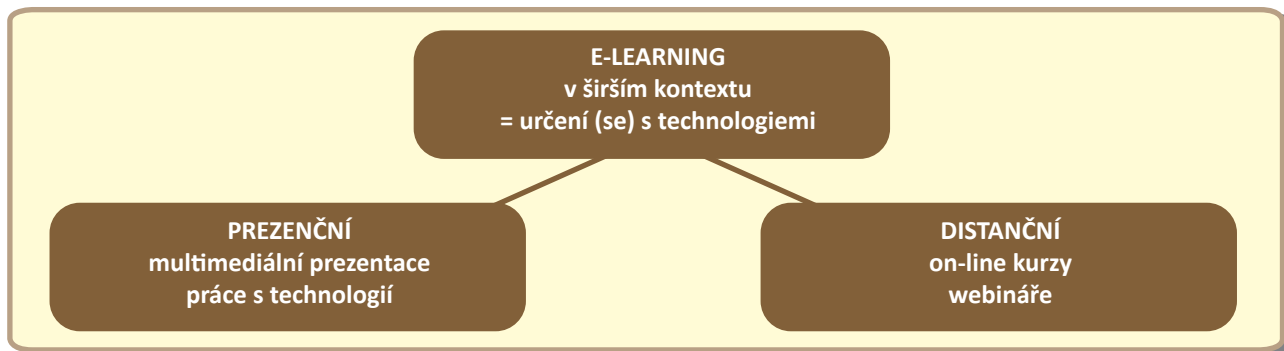
- při organizování řídicích, plánovacích, ekonomických a jiných podnikových činností;
- při zpracovávání pedagogické dokumentace, organizování modulových vzdělávacích systémů, optimalizaci zpracování rozvrhu a učebních plánů; k logistice v distančním vzdělávání, ale i k bezprostřednímu řízení výuky;
- k vytváření informačních databází lektorů a studentů, adresářů, personálií; pro činnost kontrolní a hodnotící;
- k vytváření informačních databází pro vzdělávací účely – ukládání obsahových informací, a to jak pro různé formy samostudia a individuálního vzdělávání, tak i pro prezentaci podle výukového programu při vyučování (viz vyučovací proces);
- využívání jako nejmodernější varianty vyučovacího stroje: analyzuje a diagnostikuje správnost a časovou délku odpovědi a zpětně o výsledcích informuje studenta, nabízí varianty řešení, vyhledává optimální studijní cestu, nabízí možnosti opakování při nesprávné odpovědi, testuje výsledky pro potřeby studujícího a nabízí doplňkové informace, může sloužit i jako zpětná vazba pro učitele; řídí a koriguje další postup učení;
- umožňuje využívání hotových a dostupných ucelených vzdělávacích programů, nahrazuje programovanou učebnici (viz CD-ROM);
- napojením na síť (viz např. Internet, viz též otevřené a distanční vzdělávání), umožňuje zajištění libovolných informací z celého světa, diskuse a konference odborníků i posluchačů či aktivní vzdělávání – e-learning – bez ohledu na dislokaci vzdělavatele a posluchačů;

Pro všechny tyto funkce potřebujeme zařízení, které bude snadno ovladatelné a v mnoha případech i přenosné. Tablet i netbook jsou tedy často ideální volbou.

Pojďme se nyní podívat na možnosti využití mobilních zařízení přímo ve výuce. Představíme si základní zásady pro přípravu efektivní výuky s technologiemi i konkrétní typy aktivit.

Využití informačních a komunikačních technologií prostřednictvím mobilních zařízení budeme popisovat z pohledu různých forem e-learningu v širším pojetí (tj. e-learning jako jakékoli učení (se) s technologiemi). Nejdříve se zaměříme na e-learning v prezenční výuce (využití elektronických materiálů pro podporu výuky) a pak se podíváme na distanční vzdělávání (využití mobilních zařízení v asynchronním i synchronním e-learningu).

Obr. č. 6: E-learning v širším kontextu

Zdroj: vlastní

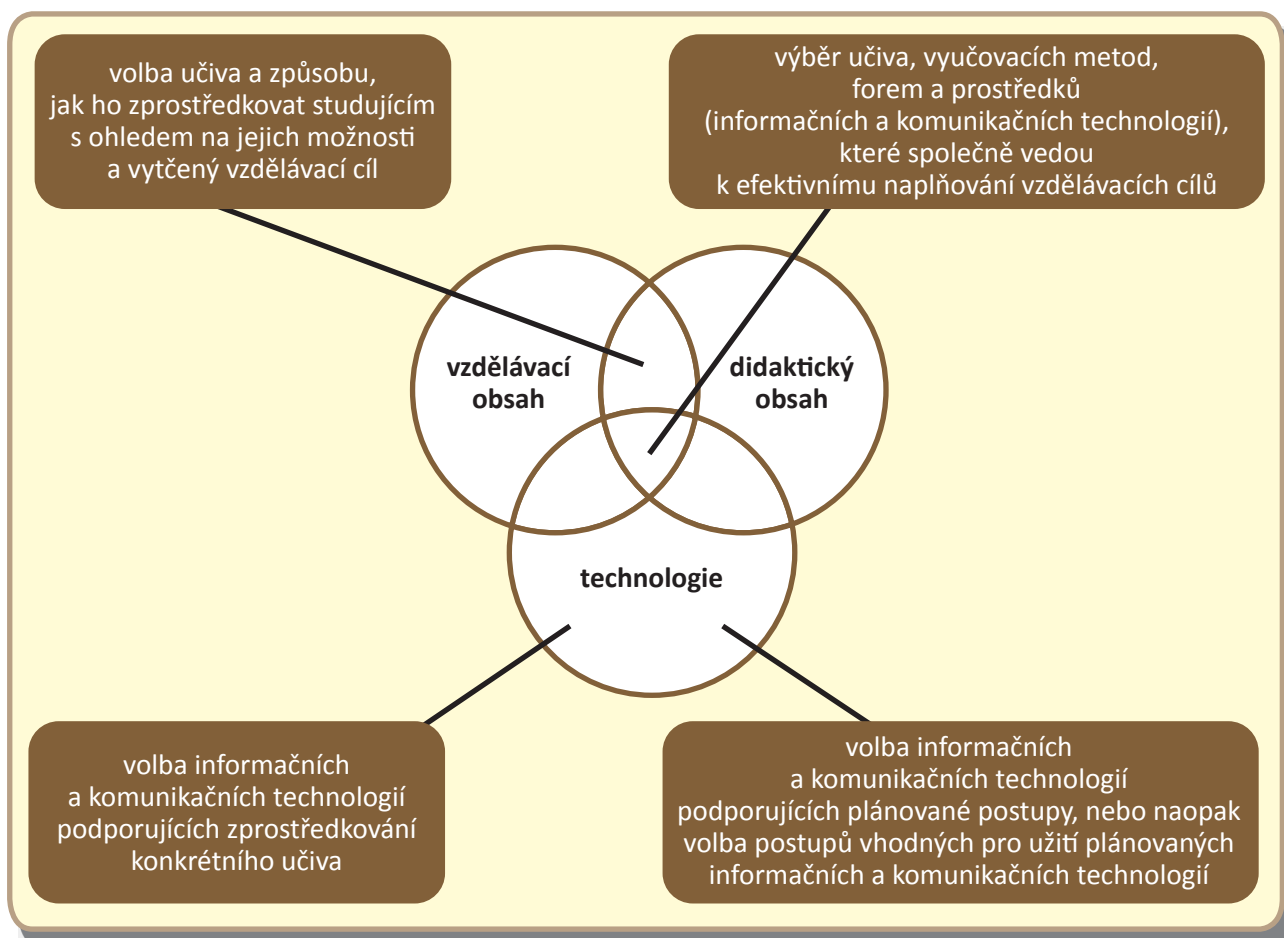
Z obecného metodického pohledu lze říci, že použití netbooků a tabletů ve výuce se příliš neliší – obě zařízení využijeme především pro přístup na internet a aktivní práci studujících s různými typy aplikací. Tablet je vhodnější pro aktivity kreativní, při kterých integrujeme různé typy multimédií, netbook zase umožňuje snazší práci s klasickým kancelářským softwarem.

Prezenční vzdělávání

Způsob začlenění aktivit s využitím mobilních zařízení do výuky je otázkou didaktického rozhodnutí, které je třeba založit na pečlivém výběru vhodného vzdělávacího obsahu, vhodných didaktických postupů a vhodných informačních a komunikačních technologií.

Jde o volbu vyučovacích metod, forem a prostředků tak, aby odpovídaly možnostem a zkušenostem studujících a daným/zamýšleným vzdělávacím cílům.

Obr. č. 7: Podklady pro didaktické rozhodnutí

Zdroj: Růžičková (2011), upraveno

Při přípravě výuky v dalším vzdělávání (v rámci kurzu, školení, workshopu, semináře, přednášky...) s využitím mobilních zařízení je třeba položit si následující otázky:

Obr. č. 8: Otázky při přípravě prezenčního kurzu

Zdroj: Rohlíková, Vejvodová (2013), upraveno

Co je cílem kurzu?

Při plánování výuky je cíl kurzu základním odrazovým můstkem. Pokud ovládnutí informačních a komunikačních technologií není hlavním cílem kurzu, volíme obvykle kratší, méně komplikované a méně náročné aktivity s využitím mobilních zařízení. Nedovolíme, aby se v technických problémech ztratil původní cíl kurzu. Forma nesmí převažovat nad obsahem.

Jaký je charakter obsahu kurzu?

U některých témat se využití informačních a komunikačních technologií v různých podobách samo nabízí a může velice zkvalitnit i zpestřit výuku. Některá témata zase takový prostor pro využití informačních a komunikačních technologií neposkytují. V každém případě je vhodné, aby lektor při přípravě kurzu pečlivě možnosti využití mobilních zařízení v jednotlivých částech výuky zvážil a promyslel, zda informační a komunikační technologie využitě při výuce konkrétního tématu mohou být přidanou hodnotou.

Jaký je časový plán kurzu?

Pokud se jedná o krátké školení, volíme pouze jednoduché aktivity s intuitivním a snadným zapojením studujících. Při kurzech s větší časovou dotací si naopak můžeme dovolit věnovat v úvodu prostor pro zaškolení studujících v práci s technologiemi, které neznají a chceme je v kurzu využívat.

Pro jakou cílovou skupinu je kurz určen?

Před zahájením kurzu nebo alespoň v úvodu kurzu je potřebné zjistit, jakou informační gramotnost mají jednotliví účastníci kurzu. Je třeba počítat s tím, že obvykle se setkáváme s heterogenní skupinou po stránce dovedností v oblasti

informačních a komunikačních technologií. Vhodné je připravit pro pokročilé uživatele technologií úkoly navíc a zároveň najít během školení prostor pro individuální pomoc začátečníkům.

Kolik studentů bude v kurzu?

Pokud budeme školit více než dvacet účastníků, realizace složitějších činností s mobilními technologiemi bude značně problematická (především po stránce individuální pomoci lektora studujícím s technickými problémy). I při větším počtu studujících můžeme však technologie využít např. pro multimediální prezentaci výukového obsahu, jako hlasovací zařízení v průběhu výuky, při plnění jednodušších úkolů ve dvojicích či skupinách apod.

Zajímavá výuka může probíhat také tak, že se studující v průběhu výukového bloku střídají na několika stanovištích, z nichž jedním je stanoviště, na kterém studující pracují s mobilním zařízením. Tento styl výuky využijeme také, pokud nemáme mobilní zařízení k dispozici v dostatečném počtu pro všechny studující a zároveň chceme, aby studující nepracovali ve skupinách nebo dvojicích, ale každý sám.

Kdo bude lektorem kurzu?

Pokud plánujeme technicky složitější aktivity, není dobré, aby lektor byl během školení sám (naplánujeme spolupráci s asistentem a zajistíme podporu IT specialisty). Náročné aktivity nelze vůbec doporučit začínajícím lektorům.

V jakém prostředí se kurz bude konat?

Už při přípravě kurzu je třeba vědět, v jaké učebně nebo v jakém prostoru budeme kurz realizovat. Je třeba zjistit velikost místnosti, způsob rozestavení stolů a židlí a možnost případné úpravy jejich prostorového uspořádání. Pokud plánujeme aktivity s využitím mobilních zařízení v terénu, zjistíme, zda můžeme počítat s pokrytím signálem nebo zda jsou v dané oblasti s datovým přenosem problémy.

Jaké bude technické zázemí kurzu?

Pro využití mobilních zařízení je zcela zásadní připojení k internetu, především přístup k wifi. Je třeba počítat s tím, že wifi zdaleka není všude dostupná bez problémů. V mnoha institucích je blokován přístup k wifi nebo k některým stránkám na internetu. Často není možné připojit v učebně wifi router pro vytvoření místní wifi sítě bez registrace u administrátora sítě. Dopředu je třeba vše domluvit a většinou i vyzkoušet.

Pokud bude kurz probíhat s využitím našich mobilních zařízení, je třeba před zahájením výuky zkontrolovat, zda jsou všechna zařízení v základním nastavení, s provedenými aktualizacemi a dobitými bateriemi. Zkontrolujeme také, zda ve všech zařízeních jsou nahrané aplikace a materiály, které budeme během výuky potřebovat.

Pokud budou během kurzu účastníci využívat svoje vlastní zařízení, definujte dopředu požadavky na aplikace či verze využívaného software. Pokud je to možné, zařízení jednotlivých účastníků dopředu zkontrolujte, případně počítejte s tím, že v úvodu výuky bude potřeba věnovat čas optimálnímu technickému nastavení zařízení jednotlivých studujících.

Pokud při výuce budeme používat speciální aplikace, je potřeba, aby měli všichni účastníci kurzu mobilní zařízení se stejným operačním systémem (verze pro několik platforem existují jen u některých aplikací).

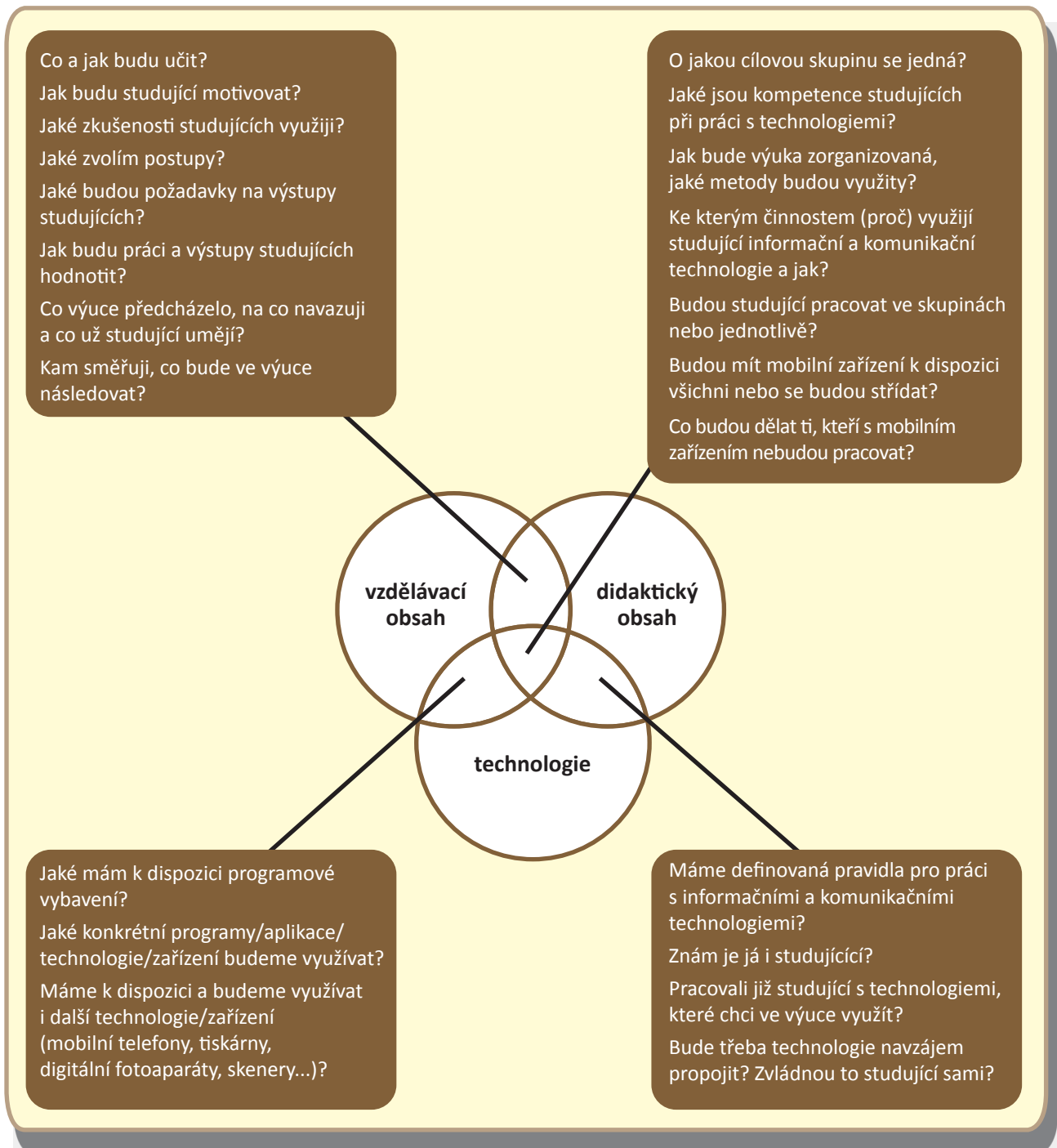

Které multimediální prvky je možné během kurzu využít?

Pokud chceme během kurzu pracovat s audio nebo videomateriálem, je třeba ověřit, že v učebně je k dispozici projektor nebo interaktivní tabule, a také zapnuté reproduktory pro kvalitní poslech. Těsně před začátkem kurzu vyzkoušíme zobrazení a hlasitost připravených ukázek.

Další konkrétní otázky pro podrobné plánování výuky:

Obr. č. 9: Konkrétní otázky pro didaktické rozhodnutí

Zdroj: Růžičková (2011), upraveno

Efektivní využití technologií ve výuce vyžaduje dobré plánování a promyšlení aktivit. Projděte si podrobně tematický plán vašeho kurzu a u jednotlivých témat zvažujte pečlivě, zda by bylo možné podpořit osvojení učiva s pomocí informačních a komunikačních technologií.